

DOUĂ TEZAURE BUCUREȘTENE - COLȚEA ȘI CĂRĂMIDARIÎ DE JOS

Maria Grigoruță

Plasarea Bucureștiului într-o zonă de convergență a numeroase drumuri comerciale, a făcut posibilă transformarea lui în decursul veacurilor într-un important centru de tranziție a mărfurilor între sud-estul Europei și orașele occidentale. Dezvoltarea legăturilor comerciale, au dus cum era și firesc, la intensificarea circulației monetare, proces semnalat atât în interiorul așezării de pe Dâmbovița, cât și în împrejurimi.

Descoperirile numismatice acoperă o perioadă îndelungată din istoria orașului, începând din secolul al III-lea și mergând până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Această realitate este evidențiată de numărul mare de monede, găsite ca urmare a amplelor cercetări arheologice, ale unor lucrări agricole sau edilitar-urbanistice.

Un rol însemnat în cadrul acestor descoperiri îl ocupă tezaurele monetare, în special cele cu un conținut mare de monede. Exceptând numărul relativ mic de tezaure descoperite în Capitală și care se află în cabinetele numismatice ale altor unități muzeale, cele mai multe se găsesc în patrimoniul Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București, numărul lor cifrându-se la peste 14.000 piese.

În rândurile ce urmează ne vom referi la două descoperiri întâmplătoare datorate lucrărilor edilitare efectuate în 1970 și 1980.

În anul 1970, au avut loc lucrări de asfaltare pe bulevardul 1848 astăzi I. C. Brătianu. Cu acest prilej, unul din muncitorii care lucra la excavarea unei porțiuni de teren, a observat că a prins în cupa excavatorului un obiect din care se risipeau monede. Cum lucrarea se efectua în imediata vecinătate a Palatului Suțu, sediul Muzeului de Istorie și Artă a Municipiului București, a fost anunțată direcția acestuia care și-a trimis specialiștii la fața locului pentru cercetarea descoperirii.

La o primă și sumară cercetare, s-a constatat că se aflau în fața unui depozit monetar, adăpostit într-un vas ceramic smălțuit, de factură feudală târzie, conținând circa 6.000 de monede, precum și câteva obiecte de podoabă. În momentul impactului vasului cu cupa excavatorului acesta s-a spart ceea ce a necesitat ulterior restaurarea lui.

După curățare și tratare, numărul exact al pieselor identificabile era de 5.729 monede din argint. Tezaurul face parte din grupa tezaurelor mixte, în componența căruia intra monede otomane, austriece și rusești. Numărul cel mai mare de monede sunt emisii ale Imperiului Otoman, *accele* și *taleri* și aparțin sultanilor: Ahmed III (1703-1730), Osman III (1754-1757), Selim III (1789-1807) și Mahmud II (1808-1839). Monedele rusești și austriece, *ruble* și *kreuzeri*, comparativ cu cele otomane, sunt în număr foarte mic, numai 57 piese și aparțin următorilor emitenți: Ecaterina I-a (1741-1761), Ecaterina a-II-a (1762-1796) și Alexandru I (1801-1825). În ce privește obiectele de podoabă, acestea se compun din trei perechi de paftale de factură orientală, din argint, din care o pereche aurită, frumos împodobite cu motive florale și vegetale stilizate.

Așa cum rezultă din cercetările efectuate la fața locului, tezaurul a fost asuns în grădina spitalului Colțea și în imediata vecinătate a vestitului Turn Colțea, într-un

perimetru central al orașului, cu o intensă activitate economică care a permis în timp unor orașeni, acumularea unor importante sume de bani și teaurizarea lor.

Cea de-al doilea tezaur care face obiectul prezentului material, este cel găsit ocazional, în anul 1980. Această descoperire s-a datorat lucrărilor de construcții de blocuri din imediata vecinătate a bisericii Cărmidarii de Jos.

Știri privind mahalaua Cărmidarilor și a bisericii Cărmidarii de Jos, apar de timpuriu în documente. Potrivit tradiției în anul 1636 Matei Basarab a fost la Cărmidari. Legenda spune că “ajungând Vodă Matei la cimitirul Cărmidari, unde odihneau somnul de veci tovarășii săi căzuți în luptele cu Radu-Leon, și-a îngenunchiat Măria Sa și s-a rugat împreună cu preoții și toată suflarea.” Știri mai ample privind mahalaua și biserica Cărmidarii de Jos, sunt date în catagrafia din 1810, ce cuprinde date interesante referitoare la numărul caselor și al locuitorilor. Astfel, se arată că mahalaua avea 136 case din zid și 515 enoriași, din care 248 bărbați și 267 femei, principala lor îndeletnicire fiind aceea de confecționare a cărămizilor.

În mahalaua Cărmidarilor creștea, an de an, nu numai populația, ci și numărul meșteșugarilor. De asemeni în documente se evidențiază încheierea de tranzacții privind vânzarea sau cumpărarea unor vii, case, sau diverse produse lucrate de meșterii mahalalei.

Era normal ca într-o zonă în care a existat o înfloritoare activitate economică, circulația bănească să joace un rol important; în sprijinul acestei afirmații vine și descoperirea din anul 1980 din această zonă.

După semnalarea descoperirii, au fost recuperate 1.373 de monede. Monedele sunt în totalitate emisii ale Imperiului Otoman, cu valoare nominală mică - acele - bătute din argint și din bronz argintat. Și aceste monede ca și cele din tezaurul de la Colțea se încadrează între 1730 și 1839, deci de la Mahmud I (1730–1754) și până la Mahmud II (1808 – 1839).

Un aspect ce se cere rezolvat este cel al condițiilor care au dus la ascunderea celor două tezaure prezentate. Se presupune că aceasta se datorează războaielor din cea de-a două jumătate a secolului al XVIII-lea, în desfășurarea cărora Bucureștii au reprezentat un obiectiv principal. Astfel, având în vedere anii în care se înscriu tezaurele – ultimele monede fiind cele de la Mahmud II, dau ca sigur moment al ascunderii lor, perioada războiului ruso-turc din 1806 – 1812

Two Bucharestan hoards: Colțea and Cărmidarii de Jos

While performing diggings in the proximity of the Shoutzou Palace, archaeologists have discovered two numismatic hoards consisting of coins from 1703–1825.

The Colțea hoard has 5729 items, and the second one, comprises 1373 recuperated coins. The issues are different: most of the coins are Ottoman, dating from the XVIII-th century, others are Russian and Austrian.